

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀತಿಬೋಧೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ

ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು,
ಮಸ್ಕಲ್, ತುಮಕೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು,
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, 572122
ಮೊ.ಸಂ.9900389923
Email:llakshmikantha960@gmail.com

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಹಳಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚರ್ಚೆಗೆ, ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಹೀಗೆ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಕವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿರುವುದು ಗಮನಿಸುವಂತಹ ಅಂಶ. ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ, ಆರ್ಥಿಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಏಳು-ಬೀಳುಗಳು, ಚರಿತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯ ಚರ್ಚೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳಾದರೆ, ಆ ಕಾವ್ಯಗಳು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಒಳಿತಿನ ಆಶಯಗಳ ಬೋಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಯಾದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ' ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದು, ಈ ರೀತಿಯ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಅಂಶಗಳಿಂದೇನೂ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭದಿಂದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಹಲವು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಮಾತು, ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಮಾನಸವನ್ನು ತಿದ್ದಿರುವ, ಅರಿವಿನ ಪಥದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೀಲಿ ಪದಗಳು: ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಜೀವನ ದರ್ಶನ, ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ರಾಜತ್ವ, 'ಪುಷ್ಪವತಿ'

ವಿಷಯ ಪ್ರವೇಶ:

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ 'ನೀತಿ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅಥವಾ ಆ ಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಒಳಿತು. 'ನೀತಿ ಬೋಧೆ' ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವೇನಲ್ಲ. ಆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಬಂಧ ನಿಂತಿರುವುದೇ ಅವುಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನೀತಿಯ ಮೇಲೆ. ಸರಳವಾಗಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದಾದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವರಿಗೆ ಕೆಡುಕಾಗಿ, ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನೀತಿ. ಆದರೆ ಈ ನೀತಿ ಎಂಬ ಪದ ಇಷ್ಟು ಸೀಮಿತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿರದೆ, ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. 'ನೀತಿ' ಎಂಬ ಪದ "1)ಬಯ್ಯುವಿಕೆ 2)ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ; ಮುನ್ನಡೆಸುವಿಕೆ 3)ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ; ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ 4)ಧರ್ಮ; ನ್ಯಾಯ 5)ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪದೇಶ; ಹಿತೋಕ್ತಿ 6)ರಾಜನೀತಿ; ಅರ್ಥನೀತಿ 7)ಸಾರಾಸಾರಾ ವಿಚಾರ; ವಿವೇಚನೆ 8)ಕಾರ್ಯನೀತಿ; ಧೋರಣೆ" 1 ಮೊದಲಾದ

ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 'ನೀತಿ' ಎಂಬ ಈ ಪದವು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರ ಮಾನ್ಯತೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಅನುಕರಣೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟ ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಎಂಬ ಬೇಧಗಳ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಅವರವರ ವಿಚಾರಪರತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ತನ್ನ ಅರ್ಥ ಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಂಪನಂತಹ ಕವಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಂತಹ ಕವಿಯಾಗಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಓದುಗ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯವು ಚರ್ಚೆಯ ಪಾತ್ರಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ತುಡಿತ, ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ವಿಚಾರ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯದವರ ಕಾಮಧೇನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬರಹದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಆತನ ಕೃತಿ ಕೃಷ್ಣ ಕತೆ. ಕೃಷ್ಣನೇ ನಾಯಕ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃತಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದು ಭಾಗವತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೃತಿ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ದೈವತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕೃಷ್ಣ ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನೆಪ ಅಷ್ಟೇ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಕೃಷ್ಣ ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೈವವಾಗುವಂತೆಯೇ, ನಂತರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮತೂಕದ ನಿರೂಪಣಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ. ಕೃತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕಥೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಜಗತ್ತು ಹಾಗೂ ಆ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಣ ವಾಸ್ತವ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಈ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಕತ್ತಿ ಹಲಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶ ದುಷ್ಟ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುವಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ರೀತಿಯ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರೆಗೆ ಸಾಗದೇ ಇರಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅಡಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒದಗುವ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಭಯ ಅಥವಾ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿದರೆ ಮಾನವ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಲಾರ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿಯೇ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಅಥವಾ ಬೋಧೆ ಕೇವಲ 'ದುಷ್ಟರ ಶಿಕ್ಷೆ, ಶಿಷ್ಟರ ರಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ಅರ್ಥಕೃಷ್ಣೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. 'ನೀತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ಹಲವು ಮಾನುಷ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವುಗಳ, ಜೀವ ವಿರೋಧಿ ಸಂಗತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಖಂಡನೆಯೂ ಆಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದುರ್ಯೋಧನ ಖಳನಾಗಿ, ದುಷ್ಟನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೂ, ಆತನಲ್ಲೂ ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದೆ. ಏನನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಯುದ್ಧದ ನಿಯಮದಂತೆ ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಅರಿವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ' ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಮತೂಕದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತ 'ನೀತಿ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರಿವಿನ ಅರ್ಥಪಾತ್ರಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ' ದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಕವಿ ಈ ಸಮಚಿತ್ತವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಂದು ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಕಾವ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಒಂದು ಅರಿವು ಅಥವಾ ಜಾಗೃತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಎಚ್ಚರ. ಉಳಿದಂತೆ ಕೃತಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದೊಡನೆ ಪಾಂಡವ ಹಾಗೂ ಕೌರವರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕವಿ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ 'ವೀರನಾರಾಯಣನೆ ಕವಿ ಲಿಪಿಕಾರ ಕುವರವ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾದ ನಾರಾಯಣನೆ ಈ ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ಕವಿ. ತಾನು ಕೇವಲ

ಲಿಪಿಕಾರ. ಆತ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಲಿಪಿಕರಿಸಿದವನು ಎಂಬ ವಿನಯದೊಳಗೆ ನೀತಿ ಇದೆ. ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಪೂರ್ಣ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಾನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಿಪಿಕಾರ ಎಂಬ ಸರಳತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ.

ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ನೀನು ರಾಜನಾಗು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ ಯೋಜನಾಗಂಧಿಗೆ, ತಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣವಾಗಿ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆಕೆಗೆ ಹೇಳುವ 'ಯೆಲವದ ಕಾಯಿಗೋಸುಗ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವ ಕಡಿವನಲ್ಲೆಂದ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಿಸತಕ್ಕವು. ಅಂದರೆ ಯೆಲವದ ಕಾಯಿಗೋಸುಗವಾಗಿ ಹಲವರಿಗೆ ನೆರಳಾಗಿರುವ, ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಇಡೀ ಮರವನ್ನೇ ಕಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವಿನ ಎಚ್ಚರ ಭೀಷ್ಮನಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನಾನುಕೂಲವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಧರ್ಮರಾಯನು ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಹಾಗೂ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಪಣವಾಗಿಟ್ಟು ಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯ ಕೊಟ್ಟ ಸತ್ಯದ ಬಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ದುರ್ಯೋಧನ ತೊತ್ತಾದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕರೆತರುವಂತೆ ವಿದುರನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿದುರ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಉತ್ತಮ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತವೆ.

“ಸಿಡಿಲ ಪೊಟ್ಟಣಗಟ್ಟಿ ಸೇಕವ

ಕೊಡುವರೇ ಹರನೇತ್ರ ವಹ್ನಿಯೊ

ಳಡಬಳವ ಸುಡಬಗೆದಲಾ ಮರುಳೆ ಮಹೀಪತಿಯೆ

ಹೆಡತಲೆಯ ತುರಿಸುವರೆ ಹಾವಿನ

ಹೆಡೆಯನಕಟಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ

ಮಡದಿ ತೊತ್ತಹಳೇ ಶಿವಾ ಎಂದಳಲಿದನು ವಿದುರ” 2

ಇಲ್ಲಿ ವಿದುರ ಕೊಡುವ ರೂಪಕಗಳು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ನೀಡುವ ಎಚ್ಚರದ ಸಂದೇಶಗಳಂತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನ ವೀರ, ಉತ್ತಮ ಯೋಧನಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ಕ್ರಮ ಆತನಿಗೆ ಶೋಭೆ ತರುವಂತಹದಲ್ಲ. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದುರ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದುವರೆದು

“ಕಾಳಕೂಟದ ತೊರೆಗಳಲಿ ಜಲ

ಕೇಳಿಯೇ ಕಾಲಾಂತಕನ ದಂ

ಷ್ಠಾಳಿಯಲಿ ನವಿಲುಯ್ಯಲೆಯ ನೀವಾಡಲಾಪಿರಲೆ

ಕಾಲರುದ್ರನ ಲಳಿಯ ನಾಟ್ಯದ

ಕೇಳಿಕೆಗೆ ನೀವರ್ತಿಕಾರರೆ

ಹೋಲದೋ ಶಿವಯೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನು ವಿದುರ” 3

ವಿದುರನು ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕ್ರಮ ತಪ್ಪಿದ ನಡವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದ ಗೌರವವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿದುರನ ಮಾತುಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ನೀತಿ' ಎಂಬ ಪದ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಾಜನಾದವನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ದೊರೆಯ ಜವಬ್ದಾರಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರತೆಯನ್ನು ಇದು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನನ ಆಣತಿಯಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದ ದುಶ್ಯಾಸನನಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೇಳುವ

“ಜನಪನನುಜನು ನೀನೆನಗೆ ಮೈ

ದುನನಲೇ ತಪ್ಪೇನು ಯಮ ನಂ

ದನನು ಸೋಲಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೊಡಲಿ ಮರುಮಾತ

ಅನುಜಕೇಳೆ ಪುಷ್ಪವತಿ ತಾ

ನೆನಗೆ ರಾಜಸಭಾ ಪ್ರವೇಶವ

ದನುಚಿತವಲೇ ಹೇಳೆನಲು ಖಳರಾಯ ಖತಿಗೊಂಡ” 4

ಇಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಬಳಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತುಗಳೂ ಸಹ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದವು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಯಸುವಂತಹವು. 'ಜನಪನ ಅನುಜನಾಗಿರುವ ನೀನು ನನಗೆ ಮೈದುನನಾಗಬೇಕು' ಎಂಬ ಸಂಬಂಧಗಳ ಆಶಯದ ಮೂಲಕ ಆತನನ್ನು ಕಾಣುವ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಯೋಚನಾ ಲಹರಿಗಳು ಚರ್ಚಾರ್ಹವಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಆಕೆ ಕೇಳುವ ಯಮನಂದನನು ಸೋಲಲಿ; ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮೊದಲು ಉತ್ತರ ಸಿಗಲಿ, ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು 'ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ', ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ರಾಜಸಭೆಯ ಪ್ರವೇಶ ನನಗೆ ನಿಷಿದ್ಧ. ಅದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಆಕೆಯ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಲೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳ ನೀತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಪಮಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತರಾದ ಭೀಮ ಫಲಗುಣರನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನು

“ಹುಬ್ಬಿನಲಿ ನಿಲಿಸಿದನು ಪವನಜ

ನುಬ್ಬಟೆಯನರ್ಜುನನ ವಿಕ್ಯತಿಯು

ನಿಬ್ಬರಾಲಾಪವನು.....”5

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ಹಾಗೂ 'ಮಹಿಪನ ಕೊರಲ ಕೊಂಕಿನಲಿದರ್ಶಾ ಸೋದರರು' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀತಿಸತ್ಯ ಅಡಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಧರ್ಮವೆಲ್ಲಿಹುದಲ್ಲಿ ಜಯ' ಎಂಬ ಮಾತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ನೀತಿ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಈ ನುಡಿಗಳು ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

“ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಸಭೆ ಮನುಷ್ಯರ

ನೆರವಿಯದು ಸಭೆಯಲ್ಲ ಮೂರ್ಖರು

ಹಿರಿಯರಲ್ಲ ಯಥಾರ್ಥ ಭಾಷಣ ಭೀತಿ ಚೇತನರು

ಹಿರಿಯರಿದೆ ಸಾಮಾಜಿಕರು ಸ

ಚ್ಚರಿತರಿದೆಲಾ ಸ್ತ್ರೀಮತವನು

ತ್ತರಿಸಲಾಗದೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ” 6

ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕಾದವರು ಹಾಗೂ ತಪ್ಪನ್ನು ತಪ್ಪು ಖಂಡಿಸಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಿರಿಯರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹಿರಿಯರಲ್ಲ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾಗದ ಹಲವರಿದ್ದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ. ಅದು ಮನುಷ್ಯರ ನೆರವಿ ಅಷ್ಟೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ಮೂರ್ಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ 'ಸ್ತ್ರೀಮತವನುತ್ತರಿಸಲಾಗದೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೆ' ಎಂದು ಕೇಳುವ ಮಾತುಗಳು 'ನೀತಿ' ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಎಚ್ಚರದ ಧ್ವನಿಗಳಾಗಿವೆ. ಮುಂದುವರಿದು

“ಪತಿಗಲೆನ್ನನು ಮಾರಿ ಧರ್ಮ

ಸ್ಥಿತಿಯ ಕೊಂಡರು ಭೀಷ್ಮ ಮೊದಲಾ

ದತಿರಥರು ಪರಹಿತವ ಬಿಸುಟರು ವ್ಯರ್ಥಭೀತಿಯಲಿ

ಸುತನ ಸಿರಿ ಕಡುಸೊಗಸಲಾ ಭೂ

ಪತಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಅನಾಥೆಗೆ

ಗತಿಯ ಕಾಣೆನು ಶಿವ ಶಿವಾಯೆಂದೊರಲಿದಳು ತರಳೆ” 7

ತನ್ನ ಪತಿಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಭೀಷ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಅತಿರಥರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ದ್ರೌಪದಿ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾಳೆ. ಇಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾಗದವರು ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನೇ ಮಾರಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು ಎಂಬ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕೂಡ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿಗಳು ನನ್ನನ್ನೇ ಮಾರಿದರು' ಎಂದು ಹೇಳುವ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಎಂಬುದರ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅಡಗಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ದೇವೇಂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತು ದ್ರೌಪದಿ ಕೇಳುವ 'ಅಂಧನೊಬ್ಬನೆ ಮಾವ ನೀವೇನಂಥರಾದಿರೆ' ಹಾಗೂ 'ಸೊಸೆಯಲಾ ದೇವೇಂದ್ರಯೆನ್ನಯ ಘಸಣಿ ಯಾರದು?' ಎಂದು ಕೇಳುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ನೀತಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದೆ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು

“ಮಗಳಹೆನು ಸೊಸೆಯಹೆನು ನಿಮ್ಮಯ

ಮಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಳಕೂಟದ

ಮಗಳೊ ಸೊಸೆಯೋ ನಾದಿನಿಯೊ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಿ ನಿಮ್ಮವನ

ಅಗಡು ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ

ವಿಗಡತನಕಂಜಿದರೊ ದುರಿತದ

ಸೊಗಡಿಗಂಜಿದರೋ ಪೃಥಾ ಸುತರೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ” 8

ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮಗಳಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಸೊಸೆಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಳಕೂಟದ ಮಗಳೊ ಸೊಸೆಯೋ ನಾದಿನಿಯೊ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಗಡು ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ವಿಗಡತನಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದೀರೋ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತುಗಳು ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಅರ್ಥವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಳುವ 'ಹಗಗೆ ಕೊಡುವೆನೆ ಮೇದಿನಿಯ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೂ ಸಹ ಗಮನಿಸುವಂತಹವು.

ಮುಂದುವರೆದು 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ' ದಲ್ಲಿನ

“ಪರಸತಿಯೆ ನಿಜ ಜನನಿ ಪರ ಧನ

ವಿರದೆ ಲೋಷ್ಠವು ಜೀವರಾಶಿಯ

ಪರರ ನೋವನು ತನ್ನ ನೋವೆಂದೆನುತ ಭಾವಿಸುವೆ

ನಿರುತವೆನೆ ಫಲ ಧರೆಯ ಬಿಟ್ಟುಂ

ತರದೊಳೊಮ್ಮೊಳ ನೆಗೆಯ ಮುರಹರ

ಮರುತಸುತ ಬಾರೆನಲು ನುಡಿದನು ಮುಗಿದು ಕರಯುಗವ” 9

ಇಲ್ಲಿನ 'ಪರಸತಿಯೆ ನಿಜಜನನಿ', 'ಪರರ ನೋವನು ತನ್ನ ನೋವೆಂದೆನುತ ಭಾವಿಸುವೆ' ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿನ ನೀತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅನುಕರಣೀಯ. ಪರಸತಿಯನ್ನು ನಿಜವಾದ ತಾಯಿ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಅನರ್ಥ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಅನಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವಿದೆ. ಈ ಸಾಲುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಎಷ್ಟೋ ಕೆಟ್ಟಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಹೇಳುವ 'ಪರರ ನೋವನು ತನ್ನ ನೋವೆನುತ ಭಾವಿಸುವೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜಕ್ಕೂ ಜೀವಪರ ಕಾಳಜಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಬಹು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರುವುದು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ. ಜೊತೆಗೆ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಯ ಕೂಡ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

“ಸತ್ಯವೇ ನಿಜಮಾತೆ ಜ್ಞಾನವೆ

ನಿತ್ಯವಹ ಪಿತ ಧರ್ಮವನುಜನು

ಮತ್ತೆ ದಯವೇ ಮಿತ್ರ ಶಾಂತಿಯೆ ಪತಿ ಕ್ಷಮೆಸೂನು

ಸತ್ಯವನು ಸಹದೇವ ನುಡಿಯಲಿ

ಕತ್ಯಧಿಕ ಫಲ ಮೇಲೆ ಚಿಗಿಯಲು

ಮತ್ತೆ ಮುರರಿಪು ದ್ರುಪದಸುತೆ ಬಾಯೆಂದನುಚಿತದಲಿ” 10

‘ಸತ್ಯವೇ ನಿಜಮಾತೆ ಜ್ಞಾನವೆ ನಿತ್ಯವಹ’ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವ ನೀತಿಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ತಾಯಿಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕವಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳೂ ಸಹ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹವಾದವು. ಜ್ಞಾನ ಯಾವತ್ತೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಹದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲ. ‘ದಯೆಯೇ ಮಿತ್ರ’ ಎಂಬದೂ ಸಹ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾತು. ದಯೆ, ಕರುಣೆ ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಶಾಂತಿಯ ಗೂಡಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೀವಿಗಳ ಉಗಮ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರೌರ್ಯವೇ ತುಂಬಿ ಹೋದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಜಾಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ನೀತಿಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ವಿರಾಟಪರ್ವ ‘ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ’ ದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟ. ಪಾಂಡವರು ವಿರಾಟನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿಜ ನಾಮಧೇಯಗಳನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸೈರಂಧ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಕೊಳ್ಳಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡುವ ಕೀಚನಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿ ಹೇಳುವ ಬುದ್ಧಿವಾದಗಳು ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

“ಎಲೆ ಮರುಳೆ ಬೇಡಳುಪದಿರು ಕೂ

ರಲಗ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಯಸದಿರು ಕಳ

ವಳಿಸದಿರು ಕೈಯೊಡನೆ ನಿನ್ನರಮನೆಗೆ ತೆರಳುವುದು

ಸುಲಭೆ ನಾ ನಿನಗಲ್ಲ ನಿನ್ನನು

ಕೆಲರು ನಗುವರು ಪರದ ಸದ್ಗತಿ

ತೊಲಗುವುದು ಬೇಡಕಟೆಯೆಂದಳು ಪಾಂಡವರ ರಾಣಿ” 11

ನನಗಾಗಿ ಬೇಡಿ ಹಾಳಾಗಬೇಡ. ಕೂರಲಗನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಬಯಸಿ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಬೇಡ. ಅಂದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ನಾಶ ಹೊಂದಬೇಡ. ಅದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳು ನೋಡಿದರೆ ನಗುವರು. ಜೊತೆಗೆ ಪರದ ಸದ್ಗತಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇಂತಹ ಹೀನ ಕಾರ್ಯ ನಿನಗೆ ಶೋಭೆ ತರುವಂತಹದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದುವರೆದು

“ಪರರ ಸತಿಗಳುಪಿದೊಡೆ ಪಾತಕ

ದೊರಕುವುದು ನಿಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ತೊಲಗುಗು

ಧರೆಯೊಳಗ್ಗದ ಕೀರ್ತಿ ಮಾಸುಗು ಗತಿಗೆ ಕೇಡಹುದು

ಕೊರಳು ಹಲವಾದಸುರನಂತಕ

ಪುರವನೈದಿದ ಕಥೆಯ ನೀ ಕೇ

ಳ್ಳರಿಯಲಾ ಕಡುಪಾಪಿ ಹೋಗೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ” 12

ಪರಸ್ತ್ರೀಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟರೆ ಪಾತಕ ದೊರಕುವುದು. ನಿಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ತೊಲಗಿ, ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಮಾಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೇರೆಯವರ ಸತಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟ ರಾವಣನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಯಿತೆಂಬುದರ ಕಥೆಯನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿ ಅರಿತಿರುವೆ ಅಲ್ಲವೆ. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒಳಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತುಂಬಿದೆ.

ದ್ರೌಪದಿಯು ಕೀಚಕನಿಂದ ತನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಭೀಮ ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ರಾಜಾಲಯದ ಮುಂದಣ ಮರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಮನದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಧರ್ಮರಾಯ

“ಈ ತರುವ ಮುರಿಯದಿರು ಸುಜನ

ವ್ರಾತ ಕಾಶ್ರಯವೂರ ಹೊರಗೆ ಮ

ಹಾತಿಶಯ ತರುವುಂಟು ನಿನ್ನಯ ಬಾಣಸಿನ ಮನೆಗೆ” 13

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಅರಮನೆಯ ಮುಂದಿರುವ ಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅದರಿಂದ ಕೀಚಕ ಕುಲವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಭೀಮ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಾಗ ಧರ್ಮರಾಯ ಹೇಳುವ ‘ಈ ಮರವನ್ನು ಮುರಿಯದಿರು, ಇದು ಹಲವಾರು ಜನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಮುರಿಯುವುದಾದರೆ ಹೊರಗೆ ಮಹಾತಿಶಯವಾದ ಮರವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನಯ ಬಾಣಸಿನ ಮನೆಗೆ ಮುರಿದು ತರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕೀಚಕನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುವ ನೀತಿ ಇದೆ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರೆದು ಧರ್ಮರಾಯ ಹೇಳುವ ‘ಧರ್ಮಮಯ ತರುವಿದನು ಮುರಿಯದಿರು’ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಅಂಶಗಳಿವೆ.

ದ್ರೌಪದಿ ಹೇಳುವ

“ನೀರು ಹೊರಗಿಕ್ಕುವುದು ಮೂರೇ

ಬಾರಿ ಬಳಿಕದು ಪಾಪಿ ಜಾಡಿಸೆ

ಸೈರಿಸದು.....”14

ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೂ ಸಹ ನೀತಿಯನ್ನೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಿತಿ ಹಾಗೂ ತಾಳ್ಮೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ತಾಳ್ಮೆಯ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ನಾಶ ಖಂಡಿತ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀರು ಕೂಡ ಬದುಕುಳಿಯಲು ಕೆಲವು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಾವು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಭೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು ದ್ರೌಪದಿ ಹೇಳುವ

“ಹೆಂಡತಿಯ ಹರಿಬದಲಿಯೊಬ್ಬನೆ

ಗಂಡುಗೂಸೇ ವೈರಿಯನು ಕಡಿ

ಖಂಡವನು ಮಾಡುವನು ಮೇಣ್ ತನ್ನೊಡಲನಿಕ್ಕುವನು

ಗಂಡರೈವರು ಮೂರು ಲೋಕದ

ಗಂಡರೊಬ್ಬಳನಾಳಲಾರಿರಿ

ಗಂಡರೋ ನೀವ್ ಭಂಡರೋ ಹೇಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ” 15

ಕೈಹಿಡಿದ ಪತ್ನಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪತಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ದ್ರೌಪದಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕಾದ್ದು ಗಂಡನಾದವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ ವೈರಿಯನ್ನು ಕಡಿಖಂಡವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ಒಡಲನ್ನಾದರೂ ನೀಡುವನು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗಂಡನಾದವನದು ಎಂಬ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ ಮೊದಲಾದವರು ವಿರಾಟನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಗಂಭೀರವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ನೀತಿ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

“ಪೊಡವಿ ಪತಿಗಳು ಬಂದು ತುರುಗಳ

ಹಿಡಿವರೇ ಲೋಕದಲಿ.....”16

ಇಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವಂತಹ, ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದಂತಹ ಮಹಾರಾಜರೇ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ ಭೂಮಿಯ ಗತಿ ಏನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉತ್ತರ ಕುಮಾರನದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ನೀತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಪೊಡವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ರಾಜರೇ ಗೋವುಗಳ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕಿಳಿದರೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಯಾರು ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯವು ನೀತಿ ಬೋಧೆಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ಶಾಂತಿಯುತ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಜೀವ ಪರವಾದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು.

- [1]. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು, ಪು.ಸಂ-677.
- [2]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 14/37.
- [3]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 14/38.
- [4]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 14/64.
- [5]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 14/76.
- [6]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 14/86.
- [7]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 14/108.
- [8]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಸಭಾಪರ್ವ, 15/47.
- [9]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವ, 3/26.
- [10]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವ, 3/31.

- [11]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, 2/18.
- [12]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, 2/21.
- [13]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, 3/23.
- [14]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, 3/26.
- [15]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, 3/46.
- [16]. ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು.

- [1]. ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಸಂ), ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, 1988, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.
- [2]. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ. ಎನ್ (ಸಂ), ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು, 2016, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560018.
- [3]. ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 1978, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560018.
- [4]. ಹೆಗಡೆ ಎಲ್.ಆರ್, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, 1982, ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಹೆಗಡೆ, ಕುಮಟಾ.
- [5]. ಹೆಗಡೆ ಎಲ್.ಆರ್, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ, 1978, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

